

Tárgytematika / Course Description

Gyermekszegénység

ALSZPB1061

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Simonik Péter

Félév / Semester: 2018/19/1

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 9/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A kurzus célja, hogy a hallgatók –korábbi tanulmányaikra építve- megismerkedjenek a szegénység okaival, megjelenési formáival, mérésének módszereivel (ill. ezek hibáival). A félév folyamán nagy hangsúlyt helyezünk a hazai gyermekszegénységre vonatkozó legújabb kutatási eredmények ismertetésére, valamint az erre irányuló kormányzati program(ok), fejlesztések bemutatására és értékelésére. A tárgy a társadalmi egyenlőtlenségek különböző formáinak szemszögéből vizsgálja a gyermekszegénység jelenségét, amely a hallgatók számára is jelzi a probléma komplex jellegét, s ezzel utal kezelésének nehézségeire is.

A hallgatók a félév végére azonosítani tudják a szegénység kialakulása mögött meghúzódó legfőbb tényezőket, ezáltal képessé válnak az ok-okozati viszonyok feltárására, s ennek segítségével a probléma enyhítésére irányuló szociálpolitikai beavatkozások meghatározására. A kurzus résztvevői felismerik a szegénységnek a családokra, ill. a háztartásokra gyakorolt hatásait is, amelynek segítségével megértik, hogy a probléma enyhítése nem csak a szociálpolitikai, hanem egészség-, oktatás-, lakás- és foglalkoztatáspolitikai területeket is érintő kérdés. A legfrissebb kutatási adatok elemzésével képessé válnak a probléma statisztikai jellegű vizsgálatára is.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

A szegénység mérésének módszertani kérdései

Szegénység a második világháború előtt Magyarországon

Szegénység és szegények a szocialista társadalomban

A rendszerváltás társadalmi hatásai

A magyarországi roma népesség jövedelmi helyzete

Sokgyermekes és egyszülős háztartások helyzete

Munkanélküliség és szegénység

A „vidék szegénysége”

Az oktatási rendszer, mint a prevenció és a korrekció eszköze

A szociális ellátórendszer (lehetősége) szerepe a gyermekszegénység kezelésében

A gyermekszegénység okai és jellemzői Magyarországon

A gyermekszegénység elleni küzdelem Magyarországon

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

A félév végi aláírás feltétele az órai aktivitás. A hallgatók elméleti tudásukról a vizsgaidőszakban, szóbeli vizsga keretében adnak számot. Az eredménytelen vizsga javítása a TVSZ-ben foglaltaknak megfelelően történik.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó Budapest

Bass László – Darvas Ágnes: Gyerek jól-lét – szociálpolitika – gyerekintézmények, Budapest 2008 Kézirat (GYEP)

Bass László - Darvas Ágnes - Dögei Ilona - Ferge Zsuzsa - Tausz Katalin: A szegénység és kirekesztés változása 2001-2006, Gyerekesély Füzetek 3. MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2007 (GYEP)

Bass László – Darvas Ágnes – Farkas Zsombor – Ferge Zsuzsa: A gyermekszegénység elleni küzdelem állása 2008-ig, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2008 Kézirat (GYEP)

Bass László - Darvas Ágnes - Ferge Zsuzsa: Indikátor-együttes a gyermekes családok (háztartások), illetve a gyermekek helyzetváltozásának követésére. Vitaindító tanulmány, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest

2008 Kézirat (GYEP)

Bass László – Darvas Ágnes - Ferge Zsuzsa – Hadházy Ágnes: A gyermekszegénység elleni nemzeti stratégia sorsa költségvetési megszorítások és válság idején, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2009 Kézirat (GYEP)

Bass László – Darvas Ágnes – Szomor Éva: Gyermeknevelési szabadságok és gyerekintézmények. Mi a jó a gyerekeknek, mit szeretnének a szülők? MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest é.n. Kézirat (GYEP)

Bass László - Ferge Zsuzsa - Márton Izabella: Gyorsjelentés a szegénységről 2000-2003, Szociális Szakmai Szövetség Budapest 2003

Bihari Zsuzsanna - Kovács Katalin: (Gyermek) szegénység vidéken. Magas szegénységi kockázatú települések a magyar településállományban. Településtipológia és rangsor, MTA Regionális Kutatások Központja, Térségfejlesztési Kutatások Osztálya - MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2006 Kézirat (GYEP)

Bokor Ágnes: Szegénység a mai Magyarországon, Magvető Kiadó Budapest 1987

Csongor Anna – Kóródi Miklós szerk.: Fejlesztési támogatások hátrányos helyzetű településeken, Gyerekesély Füzetek 5. MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2010 (GYEP)

Darvas Ágnes – Kecskés Éva – Simon Mihály: A Gyerekszegénység Elleni Nemzeti Program megvalósításának hatályos jogszabályokkal összefüggő nehézségei, akadályai, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2008 Kézirat (GYEP)

Darvas Ágnes - Tausz Katalin: Az óvoda lehetőségei a gyermekszegénység csökkentésében, Educatio 2005/4. szám 777-787.o.

Ferge Zsuzsa: A Munkaerő-felmérés 15 évének tanulságai a gyermekes családok szempontjából, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest é.n. Kézirat (GYEP)

Ferge Zsuzsa: Ellenálló egyenlőtlenségek, Esély 2005/4. sz. 3-41. o.

Ferge Zsuzsa: Fejezetek a magyar szegénypolitika történetéből, Magvető Kiadó Budapest 1986

Ferge Zsuzsa et al.: Szolgáltatásokkal a gyermekszegénység ellen, Gyerekesély Füzetek 1. MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2007 (GYEP)

Farkas Zsuzsa: Az óvodai és iskolai étkezés, napközi /tények és vélemények/, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2006 Kézirat (GYEP)

Giddens, Anthony – Diamond, Patrick szerk: Írások az egyenlőtlenségről, az egyenlősdiről – és az új egyenlőségről, Napvilág Kiadó Budapest 2006

Havasi Éva: A gyermekes háztartásokban élők főbb jellemzői, különös tekintettel a szegénységben élőkre, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2006 Kézirat (GYEP)

Koncz K. (2002): A társadalmi kirekesztettség és a szegénységkockázat nemek szerinti különbségei, Esély 2002/1. sz. 59-86. o.

Kósa Eszter: Egyedülálló szülők – egyszülős háztartásokban nevelkedő gyermekek és társadalmi jellemzőik, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest é.n. Kézirat (GYEP)

Németh László: A gyermekszegénység monitorozási és értékelési eljárásának kialakítására javaslat, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2006 Kézirat (GYEP)

Semjén, András szerk.: A jóléti állam közgazdasági megközelítésben, Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület - ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitika Tanszéke, Budapest, 1998

Sen, Amartya: A relatív szegénység, Esély 1999/2-3. sz. 3-16. o.

Sen, Amartya: Társadalmi kirekesztés: fogalom, alkalmazás és vizsgálat, Esély 2003/4. sz. 3-22. o.

Spéder Zsolt: A szegénység változó arcai, Századvég Kiadó Budapest 2002

Dr. Szabó Lajos: A szociális esetmunka kialakulása és elméleti hátterei, A Szociális Munka Alapítvány Kiadványa Budapest 1999

Szalai Júlia: A társadalmi kirekesztődés egyes kérdései az ezredforduló Magyarországon, Szociológiai Szemle, 2002/4. sz. 34-52. o.

Szikra Dorottya: Serdülőkori terhességek – egy jövőbeli kutatást megalapozó tanulmány és összefoglalás, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest é.n. Kézirat (GYEP)

Szikra Dorottya: Az indikátor előrevetítés, illetve „javítás” módszertana – bevezető

tanulmány. A kidscount „brief”-ek összegzése, tanulságok levonása, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest é.n. Kézirat (GYEP)

Szomor Éva: Biztos kezdet és a gyerekházak. Mit és hogyan tegyünk a gyerekházakban, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2010 Kézirat (GYEP)

Szűgyi Jerne: Nevelési tanácsadók, közoktatás, szegénység, k.n. Budapest 2009

Tausz Katalin: A gyermeki szükségletek, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2006 Kézirat (GYEP)

Tausz Katalin: A gyermekszegénységet és a hátrányos helyzetű gyermekek esélykiegyenlítését érintő intézkedések 2006-2007, MTA Gyermekszegénység Elleni Program Budapest 2007 (Első változat) Kézirat (GYEP)

Utasi Ágnes szerk.: Peremhelyzetek. Műhelytanulmányok, MSZMP KB Társadalomtudományi Intézet Budapest 1987

Rövidítés:

GYEP = Gyermekszegénység Elleni Program (A program keretében készült tanulmányok, kiadványok letölthetők a www.gyerekesely.hu oldalról)